

Vår referens/dnr:

151/2018

Utbildningsdepartementet

Er referens/dnr:

103 33 Stockholm

U2018/01749/UH

2018-09-12

Remissvar avseende delbetänkandet Validering i högskolan – för tillgodoräknande och livslångt lärande (SOU 2018:29)

Svenskt Näringsliv tillstyrker samtliga förslag och bedömningar i delbetänkandet om validering i högskolan, Validering i högskolan för tillgodoräknande och livslångt lärande (SOU 2018:29), från Valideringsdelegationen 2015–2019.

Bristen på kompetens är mer utbredd än på länge. Kompetensbristen utgör i dag det största hindret för tillväxt bland svenska företag. 40 procent av företagen i Svenskt Näringslivs senaste rekryteringsundersökning uppger till exempel att de fått minskad försäljning eller tvingats tacka nej till order eller uppdrag till följd av svårigheter att rekrytera medarbetare.

En del av lösningen skulle kunna finnas hos landets universitet och högskolor. De är skyldiga att validera och tillgodoräkna reell kompetens, alltså även sådan kompetens som utvecklats i arbetslivet. Det fungerar dock inte tillfredsställande. Det beror på att staten varken följt upp eller skapat rimliga förutsättningar för validering i den högre utbildningen och att lärosätena inte själva har tagit frågan på tillräckligt stort ansvar. Det beror också på att det inom akademien finns en låg acceptans för att kompetens på högskolenivå kan utvecklas även utanför högskolans egna utbildningar.

I takt med en allt mer snabbväxande arbetsmarknad har efterfrågan på andra utbildningsformer ökat. Vid sidan av det svenska högskolesystemet och andra offentligt drivna eftergymnasiala utbildningar finns det privat drivna, fristående utbildningsanordnare. Därtill erbjuder många, framför allt stora, arbetsgivare allt mer utbildning till sina anställda, såväl korta utbildningar som längre. Många av dessa har ett innehåll som motsvarar utbildning på högskolenivå.

Allt fler individer kommer därför att åberopa kompetens de utvecklat i andra sammanhang än i högskolan. Validering och möjligheten att få sin kompetens erkänd kommer att vara en avgörande pusselbit för att öka rörligheten på arbetsmarknaden, öka matchningen och säkra kompetensförsörjningen i framtiden. Valideringsdelegationens betänkande om validering i högskolan och de förslag och bedömningar de har kommit fram till är därför av yttersta vikt för näringslivet.

Allmänna synpunkter

Svenskt Näringsliv vill särskilt poängtera vikten av att samma princip om generöst och flexibelt erkännande ska gälla för samtliga tillgodoräknanden oberoende av vilka meriter studenten åberopar och att tillgodoräknande ska medges om det inte finns en väsentlig skillnad mellan de kunskaper och färdigheter som åberopas och målen för utbildningen.

Svenskt Näringsliv vill också poängtera vikten av att ta stöd av arbetslivet när det kommer till att validera reell kompetens genom tidigare yrkeserfarenhet. Det är en förutsättning för att uppnå legitimitet. Bedömargrupperna måste ha en bred sammansättning och kunna svara mot möjligheten att kunna bedöma den åberopade kompetensen oavsett hur den har utvecklats.

Särskilda synpunkter

Svenskt Näringsliv tillstyrker samtliga förslag och bedömningar men vill lyfta fram följande som särskilt viktigt:

- Yrkesverksamma måste redan innan de söker en utbildning få veta hur mycket utbildningstiden kan förkortas. Det ger individen möjlighet att fatta välgrundade beslut om utbildnings- och yrkesval och bidrar till att öka investeringsperspektivet på utbildning. **Det är därför av yttersta vikt att det införs en möjlighet till förhandsbesked om tillgodoräknande av reell kompetens.** Svenskt Näringsliv anser att det är en bra lösning att skapa en central ingång för förhandsbesked via Universitets- och högskolerådet (UHR).
- Validering för tillgodoräknanden förutsätter tydliga och ändamålsenliga ramverk. Lärosätena har i flera tidigare undersökningar uppgett att skrivningarna har upplevts som oklara och svårtolkade. **Skrivningarna i högskoleförordningen behöver förtydligas och moderniseras.** Tillgodoräknande ska medges om det inte finns väsentliga skillnader mellan de kunskaper och färdigheter som åberopas och lärandemålen för utbildningen och principen ska gälla oavsett vilka slags meriter som åberopas. Det är också viktigt att bevisbördan ligger på lärosätet.
- Svenskt Näringsliv delar uppfattningen om att man behöver införa en **särskild ersättning till universitet och högskolor för tillgodoräknanden baserade på reell kompetens.** Det sätt lärosätena får resurser på skapar negativa incitament att validera och tillgodoräkna. Så länge lärosätena ersätts för utbildning men varken får ersättning för att utföra validering eller för de poäng som tillgodoräknas kommer omfattningen inte att öka.
- Informationen om validering och tillgodoräknanden i högskolan är mycket bristfällig. Utan **mer omfattande och uppdaterad statistik** är det svårt att få kunskap om hur man kan utveckla valideringsverksamheten. Det är därför viktigt att få till en förbättrad redovisning av tillgodoräknanden. Svenskt Näringsliv delar därför Valideringsdelegationens förslag om att fler uppgifter om studenter ska föras in både i högskolornas studieregister och i Statistiska centralbyråns universitets- och högskoleregister.
- För att möjliggöra effektivisering av såväl företagets personalutbildning som de omställningssinsatser som sker via parternas omställningsorganisationer behöver man möjliggöra **tillgodoräknande av reell kompetens även inom högskolans uppdragsutbildningar.**

Det bör också noteras att Svenskt Näringsliv har haft en expert med i delegationens expertgrupp för arbetet med delbetänkandet om validering i högskolan.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGS LIV

Mikaela Almerud och Fredrik Sand genom Fredrik Sand.

Fredrik Sand
Högskolepolitisk expert

Mikaela Almerud
Högskolepolitisk expert